

Šargan - najmanja zmija u Crnoj Gori

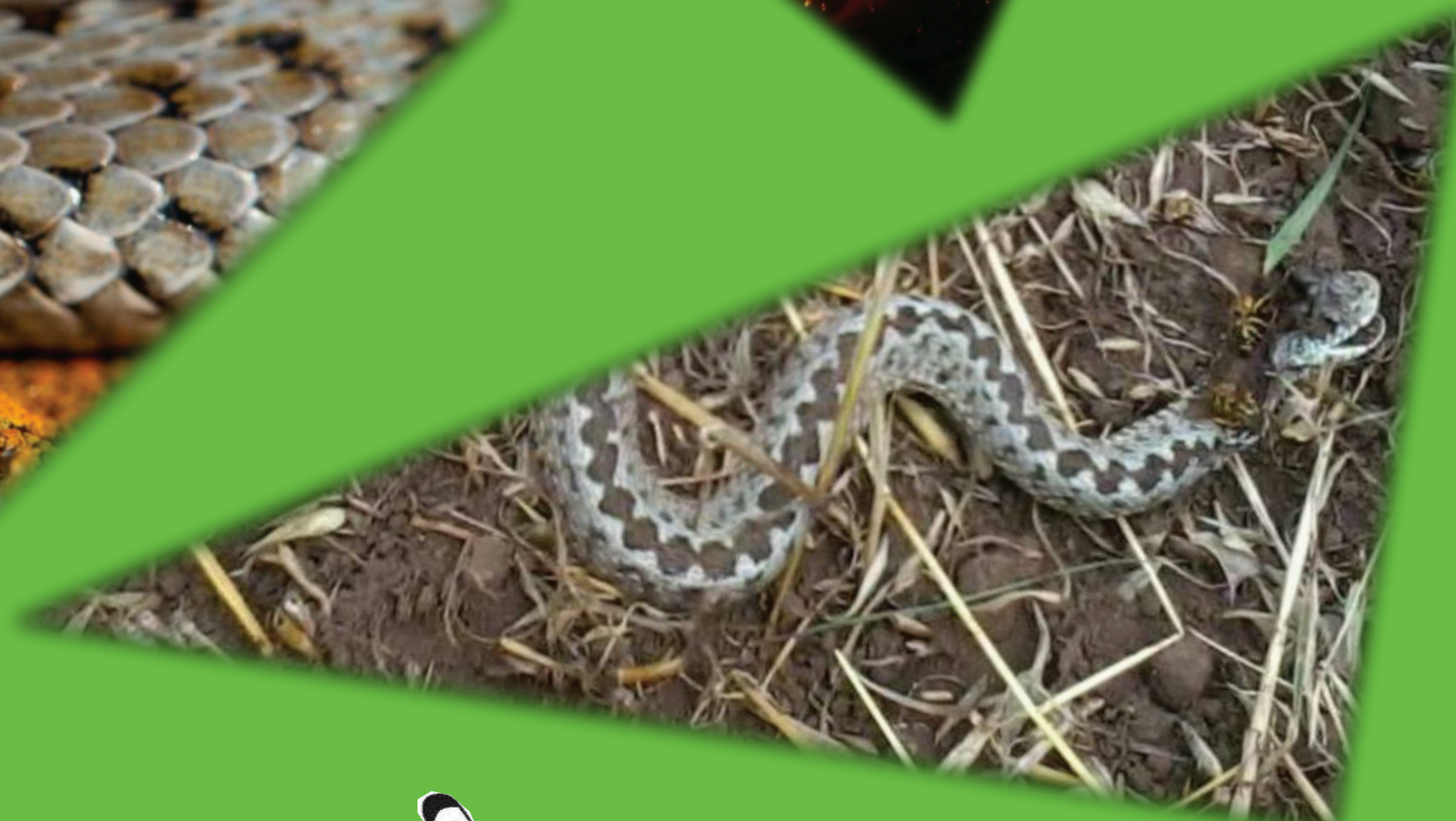
Šargan se hrani skakavcima, zrikavcima i malim sisarima.

Ženke šargana rađaju žive mlade

Šargan je jedna od najugroženijih zmija Evrope. Naseljava visoko-planinske livade, a podvrsta *macrops*, koja se nalazi u Crnoj Gori, je karakteristična samo za Dinarske planine.

Najviše ih ugrožavaju ubijanje, požari i zarastanje staništa zbog smanjenja stočarstva.

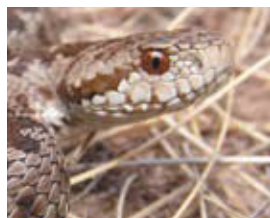
Crnogorsko
Društvo
Ekologa

Hrvatsko
herpetološko
društvo HYLA

Rufford small
grants
foundation

Identifikacijska kartica

Lat. *Vipera ursinii macrops*
Mehely, 1911

Mne. Šargan

Eng. Karst Viper

Zaštita: Ugrožen na globalnom nivou

Šargan je najmanja Evropska zmija otrovnica koja je dio *Vipera ursinii* grupe. Pojavljuje se u malim izolovanim populacijama koje zajedno čine kompleks vrste *Vipera ursinii*, koja se sastoji od nekoliko podvrsta. Šargan predstavlja endemičnu podvrstu planinskih područja Balkana, pretežito Dinarida. Crna Gora obuhvata dio areala ove vrste, a nalazi se još i u Hrvatsku Bosni i Hercegovini, Makedoniji i Albaniji. U Crnoj Gori naseljava visoko-planinske travnjake Maglič, Bioče, Durmitor, Mokru, Prokletije, Ljubišnja, Sinjajevina, Kučke planine, Komovi i Lovćen. Jedinstveno je prilagođen životu u planinama i nalazimo ga iznad 1100m nadmorske visine. Na tim područjima nalazimo još mnogobrojnu rijetku visokoplaninsku floru i faunu koja predstavlja važan dio prirodno-kulturnog naslijeđa.

Imaju kratko i zdepasto tijelo. Ženke su, kao i kod mnogih drugih zmija, rastom veće od mužjaka, ali svedeno vrlo rijetko dosežu dužinu od 55 cm. Što su ženke veće i starije mogu nositi više mladih. Hiberniraju pod zemljom u pukotinama između korijena drveća te se pojavljuju u proljeće nakon topljenja snijega kada izlaze prvo mužjaci, a zatim i ženke. Tijekom aprila i maja zmije se okupljaju radi parenja. Ženke u prosjeku mogu ostati trudne svake ili svake druge godine, a žive mlade legu uglavnom krajem avgusta ili početkom septembra. U prosjeku se porodi 4-8 mladih zmija dužine 13-15 cm koje su teške samo 2 g. Mladi će postati polno zreli tek tokom svoje treće ili četvrte godine života.

svjetliji mužjak i tamnija ženka šargana (foto: K. Mebert)

Livadski gušter (*Lacerta agilis*)

Apolon (*Parnassius apollo*)

Kluzijeva sirištara (*Gentiana clusii*)

Krški skakavac (*Prionotropis hystrix*)

Saga (*Saga pedo*)

Šargan se uglavnom hrani skakavcima i zrikavcima. Odrasle jedinke još se hrane i gušterima te malim sisarima (poljski miš, rovk). Sami šargan može takođe postati plijen mnogobrojnim velikim pticama grabljivicama, svinjama, jazavcima.

Kao i sve otrovnice, posjeduje otrov, ali njegovo djelovanje izrazito slabo te u slučaju ugriza njegove su posljedice najbližnje ubodu pčele ili ose.

Razlikovanje zmija otrovnica

	Šargan (<i>Vipera ursinii macrops</i>)	Poskok (<i>Vipera ammodytes</i>)	Sarka (<i>Vipera berus</i>)
STANIŠTE	visokoplaninski suvi travnjaci	suva i kamenita područja s rijetkim biljnim pokrivačem	travnata i šumovita vlažna staništa
GLAVA	blago trouglasta	trouglasta	blago trouglasta
NJUŠKA	zaobljena	roščić na vrhu	zaobljena
VELIČINA	do 55 cm	do 90 cm	do 80 cm
ZJENICA	vertikalna	vertikalna	vertikalna
	tamna šara na svijetloj podlozi. Mužjaci su uglavnom svijetlo sivi s izraženom cik-cak leđnom prugom, dok su ženke uglavnom smeđe-žutkaste s nešto manje izraženom cik-cak prugom.	mužjaci se od ženki razlikuju i u boji: mužjaci su obično pepeljasto sivi, a samo ponekad s dodacima žućkaste ili roze boje. Ženke su najčešće smeđe, bakrene ili bronzane boje. Oba pola na leđima imaju karakterističnu cik-cak liniju koja je tamnija od njihove osnovne boje (crna ili smeđa) i kod nekih primjeraka je razlomljena.	boja jako varira, od potpuno svjetlih primjeraka s slabo izraženom cik-cak prugom na leđima do potpuno crnih primjeraka kod kojih cik-cak pruga nije vidljiva. Većina jedinki ipak ima izraženu cik-cak prugu duž čitavih leđa, tamniju od osnovne boje. Pruga je kod nekih jedinki razlomljena.
VISINA*	1300-2400 m	0-2400 m	1300-1900 m

* okvirna nadmorska visina unutar MNE